

УДК 378.147

doi 10.59226/3041-1971.1.2024.46-52

КІЗЯН Руслан Володимирович

кандидат наук з державного управління,
начальник факультету службово-бойової діяльності
Національної гвардії України
Київського інституту Національної гвардії України
ORCIDID 0000-0002-2037-8903

ПЛАКСІН Андрій Анатолійович

кандидат педагогічних наук, заступник начальника
факультету з навчальної та наукової роботи –
начальник навчальної частини факультету службово-
бойової діяльності Національної гвардії України
Київського інституту Національної гвардії України
ORCIDID 0000-0002-0370-9256

ДИДАКТИЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: СТРУКТУРА ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ

У статті проаналізовано різноманітні дослідницькі підходи до тлумачення поняття «дидактична культура», його змісту та структури шляхом встановлення діалектичного взаємозв'язку понять загальної культури і дидактичної культури; короткого історичного екскурсу. Запропоновано авторський підхід до визначення дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу.

Ключові слова: дидактична культура; зміст освіти; культура; педагог; педагогічна діяльність; професійно-педагогічна майстерність; творчий потенціал.

Постановка проблеми. Злочинний напад країни-агресора зумовлює нові реалії для сил безпеки і оборони в сфері навчання та підготовки військових вахівців. Соціальні й економічні процеси, що відбуваються сьогодні в Україні, спонукають до реформування системи військової освіти, яка має сприяти утвердженню людини як найвищої соціальної цінності. Особливе місце в цьому процесі посідає дидактична культура викладача вищого військового навчального закладу як важливий складник його професійно-педагогічної культури, що дає змогу ефективно здійснювати професійну діяльність у нових організаційно-педагогічних умовах. Все це обумовлює необхідність вивчення та розроблення проблеми підвищення готовності викладача до забезпечення сучасного освітнього процесу у вищому військовому навчальному закладі, що відповідав би вимогам сучасності.

Для здійснення вільного, варіативного, відповідного соціальним запитам навчання затребуваним є викладач, який володіє сучасним педагогічним мисленням, дидактичними ціннісними орієнтаціями, потребою у здійсненні повноцінної професійно-педагогічної діяльності, інноваційними технологіями навчання та формами взаємодії, які створювали б можливості для особистісної і професійної самореалізації здобувачів вищої освіти як майбутніх військових фахівців. Іншими словами, йдеться про виокремлення дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу як інтегративного складника його професійної культури.

Аналіз актуальних наукових досліджень і публікацій. У філософських, психологічних та педагогічних дослідженнях узагальнено теоретичні положення та практичний досвід, що є підґрунтям для

розроблення проблеми формування дидактичної культури викладача. У загальнотеоретичних працях досліджуються основи розвитку професійної культури (Н. Крилова, Т. Саломатова, О. Смірнова та ін.); висвітлюються загальні питання проблеми формування особистості педагога (О. Дубасенюк, М. Євтух, Н. Кичук, Л. Кондрашова, В. Семиченко, С. Сисоєва, Л. Спірін, Н. Тарасевич, Т. Яценко та ін.). Вчені О. Барабанщикова, Є. Бондаревська, М. Букач, О. Гармаш, В. Гриньов, В. Зелюк, Т. Іванова, С. Муцинов, О. Рудницька в своїх дослідженнях безпосередньо розглядають проблему формування педагогічної культури, складником яких є дидактична культура.

Теоретичним підґрунтям формування дидактичної культури викладача слугують дослідження, в яких розкрито різні аспекти загальнодидактичної підготовки педагога, формування дидактичних умінь, розвиток дидактичних здібностей та творчого мислення педагога, застосування інноваційних освітніх технологій у підготовці майбутніх педагогів (А. Алексюк, В. Лозова, В. Онищук, В. Паламарчук, О. Савченко, О. Пехота та ін.)

Тож аналіз наукових досліджень, присвячений зазначеній проблемі, не лише показує значний спектр дослідницьких підходів до впровадження педагогічних технологій, форм і методів, а й істотні відмінності в тлумаченнях вихідного поняття «дидактична культура», її структури та змісту. Різноманіття підходів та поглядів учених, безумовно, збагачує педагогічну науку, але водночас ускладнює розуміння досліджуваного феномена і ставить завдання розробити авторський підхід до визначення сутнісних характеристик дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу.

У формуванні особистості педагога головними аспектами вважаємо професійний і культурний. Отже, вищий навчальний заклад покликаний надавати не тільки знання, а й розвивати особистість, індивідуальність і виховувати такого педагога, який, за словами Т. Г. Шевченка, був би апостолом правди і науки та уособленням совісті нації, яка потребує культурного вчителя.

Мета статті – висвітлити сутнісні характеристики та структуру дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Поняття «культура» є багатозначним і пояснюється це тим, що сама культура – вкрай складне, багатоаспектне явище, що відображає всі сторони людського буття. У

дослідженнях представників діяльнісного підходу (Г. Гегель, І. Кант, Л. Фейєрбах, Й. Фіхте, Ф. Шеллінг, Д. Дьюї, В. Кілпатрик, Е. Коллінгста ін.) культура розуміється як специфічний спосіб діяльності, що забезпечує збереження та відтворення цивілізації в умовах мінливості навколишнього світу на основі розгляду людини як суб'єкта культурно-історичного процесу. Отже, досліджуване поняття варто сприймати як творчу складову, що стосується всієї діяльності. Така складова має здатність змінювати життєдіяльність людини у позитивному напрямі, створювати вільний простір для культурної діяльності. Означений процес реалізується на кількох рівнях, зокрема:

- формування запитів і прямих способів для їх втілення шляхом звичних видів діяльності;
- виробництво – створення необхідних знарядь, засобів праці, технологій;
- налагодження системи суспільних відносин, враховуючи створення єдиної суспільної свідомості на всіх її рівнях (буденна, професійна та науково-теоретична) [1].

У широкому розумінні місія культури у житті сучасної людини постає у вигляді оволодіння надбаним досвідом, індивідуалізації світосприйняття та використання сформованих у суспільстві цінностей. Отже, культура уможливує опанування досвідом як власним, так і досвідом минулих поколінь [4; 5; 6].

Розширити розуміння поняття «культури» дасть змогу історико-філософський підхід. Відповідно до цього підходу культуру трактують як рівень становлення соціуму в ході історичних подій, шляхом використання творчих можливостей особистості, результат якого прослідковується в усіх сферах життєдіяльності людини, зокрема сфері міжособистісних стосунків у ході використання і формування повністю нових матеріально-духовних цінностей.

Зазначимо, що культура – це не лише цінності, які історично сформувалися у суспільстві, а й створені предмети у процесі людської діяльності. Відповідно, предметні результати людської діяльності потребують затрат людської енергії у вигляді використання часу, сил та здібностей. Саме тому їх варто розглядати як культурну спадщину.

Враховуючи зазначене, виокремимо те, що дидактична культура є частиною вселюдської культури, яка формувалася у різних історичних періодах. Дидактична культура розкриває історично-сформовані погляди та ідеї щодо освітнього процесу кожного з поколінь. Означені погляди та ідеї представлено

у наукових та науково-методичних доробках учених, які впроваджуються в освітній процес. Зроблене нами припущення обумовлене наявністю значного педагогічного потенціалу культури. Педагогічний потенціал культури – взаємопов'язана система культурно-історичних подій, що репрезентує зразки та норми, способи передачі накопиченого досвіду задля успішного особистісного розвитку людини на благо суспільства.

З огляду на це, можна констатувати актуалізацію питання дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу. У цьому контексті доцільним є розгляд історично накопиченого педагогічного потенціалу світової культури та механізмів його акумулювання, процес змін і передачі, які уможливають усвідомлення дидактичної культури, постають чинником професійного становлення особистості.

Сучасний стан військової освіти характеризується тим, що вона перебуває у постійному розвитку, звертається увага до спільних для колективів вищих військових навчальних закладів освіти проблем підготовки майбутніх військових фахівців. Зокрема, як наголошують вітчизняні вчені (Д. Вітер, О. Мітягін, В. Телелима та ін.), сучасна система військової освіти перебуває у фазі активної трансформації, що передбачає систематичне вдосконалення рівня фахової підготовки як майбутніх військових, так і кваліфікації фахівців із досвідом військової служби. Дидактична культура викладача вищого військового навчального закладу є частиною педагогічної культури і належить до професійної культури. Як частина професійної культури, дидактична культура викладача вищого військового навчального закладу уможливорює якісне здійснення педагогічної діяльності у різноманітних організаційно-педагогічних умовах. Отже, це стає важливою причиною необхідності досліджень рівнів готовності викладачів до забезпечення новітнього освітнього процесу у вищому військовому навчальному закладі.

Історія дидактичної культури бере початок з навчання людини, коли його розглядали як просту передачу досвіду дорослого покоління молодому. З розвитком суспільства відбувався і розвиток дидактичної культури. Основоположником української професійно-педагогічної теорії є К. Д. Ушинський. Він досить ретельно розглянув різноманітні аспекти досліджуваного нами явища у науковому доробку «Про користь педагогічної літератури». К. Д. Ушинський зазначав, що саме література є засобом зародження, розвитку і передачі педагогічної культури:

«Педагогічна література повинна виражати, зберігати і робити для кожного доступним результати педагогічної практики, на підставі яких тільки і можливий розвиток суспільного виховання» [1].

Дослідник В. Й. Гриньов розглядає дидактичну культуру як інтегроване особисте утворення, що зумовлює ефективність навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання, сприяє створенню й освоєнню педагогічних цінностей і технологій, стимулює до саморозвитку й творчості [2]. Зміст дидактичної культури дослідник розглядає як діалектичну єдність особисто-мотиваційного, дидактико-компетентного та аналітико-рефлексивного модулів, тобто складових дидактичної культури, котрі, своєю чергою, мають певні компоненти. Особистісно-мотиваційний модуль охоплює мотиваційний компонент, що передбачає сукупність ціннісних орієнтацій, дидактичних установок, мотивів дидактичної діяльності та дидактичної спрямованості. Особистісно-мотиваційний модуль передбачає сформованість властивостей особистості, що забезпечують креативність дидактичної діяльності (активність суб'єкта, здатність до високопродуктивної інноваційної дидактичної діяльності: прийняття варіативних рішень, незалежність суджень, розвиненість фантазії та уявлень, здатність відмовлятися від стереотипів у дидактичній діяльності, переборювати інерцію мислення, критичність мислення, здатність до оціночних суджень тощо). Системоутворювальним елементом цього модулю є індивідуальний стиль дидактичної діяльності та спілкування педагога [2].

Дидактико-компетентнісний модуль охоплює сукупність прийомів, способів здійснення навчання та вирішення дидактичних завдань, до яких належать знання й уміння для варіативної організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, щоб забезпечити дидактичну компетентність педагога, його готовність до дидактичної діяльності. Дидактична компетентність викладача виявляється через дидактичні вміння, засновані на теоретичних знаннях і спрямовані на вирішення педагогічних завдань. Відповідно до функцій і етапів дидактичного процесу визначено такі групи дидактичних умінь: інтелектуальні, дидактичні, цілепокладання, діагностичні, проектувальні, прогностичні, організаційні, комунікативні.

Аналітико-рефлексивний модуль передбачає аналіз і самоаналіз результатів дидактичної діяльності.

Системоутворювальним його елементом є педагогічна рефлексія особистості, котра визначає ставлення здобувача вищої освіти до самого себе як до суб'єкта дидактичної діяльності, передбачення себе в педагогічній ситуації, здібність порівнювати, співставляти власне бачення себе з оцінками інших учасників взаємодії, що допомагає усвідомити те, яким він є реально, як сприймається і оцінюється іншими [2].

Здійснений аналіз показує, що педагогічна спільнота, досліджуючи поняття «дидактична культура», базувалася на дослідженнях дієвих шляхів, способів та засобів навчання. У результаті було виокремлено принципи навчання, зокрема: природовідповідності та культуровідповідності. Реалізація означених принципів передбачає формування виховного і розвивального освітнього середовища як для тих, хто навчається, так і для педагогів. Означені принципи мають на меті обґрунтувати роль та місце педагога, сформулювати завдання та функції педагогічної діяльності, спрогнозувати можливі шляхи професійного зростання.

Ширший осередок наукової спільноти розглядає дидактичну культуру як частину професійно-педагогічної культури викладача. А отже, це констатує те, що професійно-педагогічна культура викладача є складною, багатоелементною системою. Тому дидактична культура викладача як її частина, наділена особливими властивостями, характерними кожному з видів. Своєю чергою, це уможливує розглядати досліджуваний феномен як окремий елемент у системі професійно-педагогічної культури.

Поділяємо думку вченої О. С. Цокур, яка у власних наукових доробках зазначає те, що «дидактична культура – це кумулятивне новоутворення, що забезпечує якість конкретних форм навчальної діяльності та дидактичної поведінки викладача, рівень, повноту і цілісність розвитку його особистості як професіонала сфери освітніх послуг вищої школи, це міра досягнутого розвитку викладача вищої школи, його внутрішнього світу, професійно-педагогічного потенціалу і готовності до різноманітної навчальної діяльності на підставі збереження і поширення світу дидактичних цінностей» [9].

Проведений теоретичний аналіз трактувань досліджуваного феномена (дидактична культура викладача) забезпечує можливість узагальнити інформацію. Подані фрагментарні дослідження дидактичної культури викладача не розкривають змістові особливості дефініції. Переважна більшість науковців роз-

глядає дидактичну культуру як особистісну якість викладача інтегративного характеру. Складність і багатоелементність дидактичної культури виражається системним характером. Однаковість думок щодо розуміння дидактичної культури уможливує цілісність усвідомлення описаного поняття.

Трактування дефініції «дидактична культура», на наш погляд, у науковій літературі наявне лише у широкому колі. Деякі дослідники пропонують розглядати всі елементи загальнопедагогічної підготовки фахівця як дидактичну культуру. Вважаємо цю ідею помилковою, адже яких би елементів ми не додавали в структуру досліджуваного феномена, не варто позбуватися центрального поняття «дидактика». Саме дидактика є центром освітнього процесу, тому, формуючи визначення, необхідно відштовхуватися від особливостей освітнього процесу (навчальної діяльності) вищого військового навчального закладу [10].

Враховуючи викладене, пропонуємо таке формулювання визначення поняття: дидактична культура викладача вищого військового навчального закладу – складна, багатоелементна система, в якій відбувається постійний синтез усіх елементів, високий рівень сформованості яких забезпечує успішну навчальну діяльність та стає організаційно-педагогічною умовою ефективної та професійної діяльності викладача. Означена дефініція, на наш погляд, відображає особливості дидактичної культури, не занурюючись у змістові характеристики досліджуваного феномена, які й становлять дидактичну культуру викладача вищого військового навчального закладу.

Наголосимо на тому, що не існує єдиного розуміння щодо структури дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу, адже наявні спроби включити всі якості та вимоги, як особистісні, так і професійні, у змістову структуру дидактичної культури. На наш погляд, щоб дослідження дидактичної культури було цілісним, необхідно розглядати досліджуване нами явище з двох позицій, як ціннісне та особистісно-діяльнісне.

На основі зазначеного, запропонуємо складові дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу: ціннісний, когнітивний, інструментальний та результативно-творчий. При цьому постає необхідність додаткового дослідження, головною ідеєю якого буде обґрунтування чи спростування необхідності виокремлення когнітивного компоненту.

Виокремимо і те, що у широкому розумінні елементами дидактичної культури є такі: аксіологічний, діяльнісний, комунікативний та суб'єктно-результативний. Такий структурний розподіл уможливило характеристику всіх елементів у системі дидактичної діяльності викладача. Але і тут постає необхідність додаткового дослідження з обґрунтування чи спростування необхідності виокремлення комунікативного компонента як окремого елемента у означеній системі. Комунікація педагога є його діяльністю, тому комунікативний елемент може бути частиною діяльнісного компоненту. При цьому в згаданому переліку відсутній когнітивний елемент: пояснити це можемо тим, що високий рівень сформованості дидактичної культури передбачає вже сформований когнітивний елемент.

Наявні дослідження репрезентують структурний і змістовий аналіз професійно-педагогічної культури в її цілісному сприйнятті. Оскільки дидактична культура викладача вищого військового навчального закладу є одним з видів професійно-педагогічної культури педагога, варто провести теоретичний аналіз функціональних компонентів досліджуваного нами феномена. Теоретичний аналіз функціональних компонентів дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу уможливить формування цілісної характеристики як професійно-педагогічної культури, так і дидактичної культури як її виду.

Наголосимо на тому, що виокремлення структурних компонентів та опис їх змістових характеристик у кожного науковця різний, має специфічні характеристики, акценти та пріоритети.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З огляду на зазначене, вважаємо, що, як узагальнювальні висновки щодо викладеного матеріалу, необхідно представити авторське тлумачення сутнісних характеристик дидактичної культури викладача вищого військового навчального закладу.

Отже, у нашому авторському трактуванні дидактична культура викладача вищого військового навчального закладу – це складник загальної професійно-педагогічної культури, який є логіко-структурованим особистісним утворенням, що охоплює синтез таких взаємопов'язаних компонентів, як ціннісно-мотиваційний, когнітивний, технологічний, особистісно-творчий, наявність і висока ступінь сформованості яких постає визначальною умовою успішного здійснення освітньої діяльності

викладача в умовах вищого військового навчального закладу.

Сутність ціннісно-мотиваційного компонента дидактичної культури полягає в сформованості у викладача сукупності педагогічних цінностей як норм, що регламентують його освітню діяльність і що породжує в свідомості викладача особистісну систему ціннісних орієнтацій і позитивну мотивацію до освітньої діяльності.

Когнітивний компонент охоплює сукупність методологічних, загальнотеоретичних, дидактичних, методичних знань, що забезпечують основу дидактичної компетентності викладача. При цьому ядром когнітивного компоненту постають дидактичні знання, що відображають сучасні теорії, концепції, закономірності, принципи, форми та методи організації освітнього процесу.

Основою технологічного компонента виступають дидактичні умови, володіння якими дозволяє педагогу здійснювати процес навчання, моделюючи оптимальні форми, методи, прийоми і способи взаємодії з тими, хто навчається.

Особистісно-творчий компонент дидактичної культури передбачає сформованість власних авторських інноваційних елементів дидактичного процесу, високий ступінь особистої творчості в освоєнні інноваційних методів і прийомів навчання, постійний розвиток креативного педагогічного мислення.

Сформульоване авторське поняття терміну «дидактична культура викладача вищого військового навчального закладу», його структура та сутнісні характеристики кожного з компонентів є для нас достатнім теоретичним підґрунтям для подальших досліджень формування переліку найефективніших чинників та умов її системного і динамічного розвитку. Зазначимо, в умовах сьогодення розвиток дидактичної культури викладачів вищих військових закладів освіти, що має відбуватися у межах освітньої та науково-дослідної діяльності, передбачає використання такого педагогічного інструментарію, як от: лекції, семінарські заняття, практичні заняття, бінарні заняття, дискусії, спостереження за роботою найпідготовленіших практиків, самостійна робота з науковою літературою, підготовка доповідей, перегляд відеофіксації роботи бойових порядків, проведення виїзних занять до практичних підрозділів та навчальних центрів, когнітивні тренінги, рефлексивні тренінги, тренінги само- і взаємооцінки, круглі столи за участю фахівців-практиків, занурення в професійні ситуації,

моделювання проблемних професійних ситуацій, ділові і рольові ігри, рольові тренінги, професійне планування, професійні практикуми, квести, ділові ігри, брейн-ринги, кейси, психологічні тренінги, індивідуальні консультації, виконання контрольних робіт, ситуаційні методи, майстер-класи, вебінари, воркшопи, робота гуртків, секцій, науково-практичних конференцій, ділові ігри, SWOT-аналіз та ін.

Список використаних джерел

1. Авраменко К. Б. Стан дослідження проблеми дидактичної культури викладача вищого навчального закладу. *Науково-практичний журнал Південноукраїнського Національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського «Наука і освіта»*, 2013. № 12. С. 116–119.

2. Гриньов В. Й. Формування дидактичної культури майбутнього вчителя: автореф. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Харків. 2003. 20 с.

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.

4. Д'юї Джон. Демократія і освіта; пер. М. Олійник, І. Босак, Г. Пехник, Львів: Літопис, 2003. 294 с.

5. Д'юї Джон. Досвід і освіта; пер. Марії Василечко, Львів: Кальварія, 2003. 84 с.

6. Опаренко А. С. Дидактичні ігри в педагогіці. Наукові пошуки : збірник наукових праць молодих учених. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. Вип. 12. С. 115–119.

7. Освітологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. Київ: ВП «Едельвейс», 2013. 744 с.

8. Писклинець У. М. Розвиток технічної творчості студентів-медиків під час вивчення курсу «Медична і біологічна фізика». *Педагогічний альманах*. 2010. Вип. 7. С. 150–153.

9. Цокур О. С. Щодо визначення сутності дидактичної та науково-дослідницької культури викладача вищого навчального закладу [Електронний ресурс]. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. «Педагогічні науки»*. 2010.

10. Закон України Про вищу освіту: від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.08.2024).

ho navchalnoho zakladu [The state of research on the problem of didactic culture of a teacher of a higher educational institution]. *Naukovo-praktychnyi zhurnal pivdennoukrainskoho Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho «Nauka i osvita»*. No. 1–2. P. 116–119.

2. Hrynov, V. Y. (2003). Formuvannia dydaktychnoi kultury maibutnoho vchytelia [Formation of the didactic culture of the future teacher] avtoref. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets, 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity». Kharkyv. 20 с.

3. Dychkivska, I. M. (2004). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv : Akademvydav, 352 p.

4. Diui, Dzhon. (2003). Demokratiia i osvita; per. M. Oliinyk, I. Bosak, H. Pekhnyk [Democracy and education]. Lviv: Litopys, 294 p.

5. Diui, Dzhon. (2003). Dosvid i osvita [Experience and education]; per. Marii Vasylechko, Lviv: Kalvariia, 84 p.

6. Oparenko, A. S. (2015). Dydaktychni hry v pedahohitsi. Naukovi poshuky : zbirnyk naukovykh prats molodykh uchenykh [Didactic games in pedagogy. Scientific searches: a collection of scientific works of young scientists]. Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka, Vol. 12. P. 115–119.

7. Osvitohiia: khrestomatiia: navch. posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Education: textbook: education. a guide for students of higher educational institutions]. Ukladachi: Ohneviuk V. O., Sysioieva S. O. Kyiv: VP «Edelveys», 2013. 744 p.

8. Pysklynets, U. M. (2010). Rozvytok tekhnichnoi tvorchosti studentiv-medykiv pid chas vyvchennia kursu «Medychna i biolohichna fizyka» [Development of technical creativity of medical students during the study of the course “Medical and biological physics”]. *Pedahohichnyi almanakh*. Issue 7. P. 150–153.

9. Tsokur, O. S. (2010). Shchodo vyznachennia sutnosti dydaktychnoi ta naukovo-doslidnytskoi kultury vykladacha vyshchoho navchalnoho zakladu [Regarding the determination of the essence of the didactic and research culture of a teacher of a higher educational institution]. [Elektronnyy resurs]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Pedahohichni nauky*.

10. Zakon Ukrainy “Vushchu Osvitu” № 1556-VII. [Law of Ukraine about the on higher education no. 1556-VII]. (2014, July 01). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (accessed 20 August 2024). [in Ukrainian].

References

1. Avramenko, K. B. (2013). Stan doslidzhennia problemy dydaktychnoi kultury vykladacha vyshcho-

Kizyan Ruslan

Candidate of Sciences in Public Administration,
Head of the Faculty of Military Service
of the National Guard of Ukraine,
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine

Plaksin Andrii

Candidate of Pedagogical Sciences,
Deputy Head of the Faculty for Educational
and Scientific Work – Head of the Educational Part
of the Faculty of Service and Combat Activities
of the National Guard of Ukraine,
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine

**DIDACTIC CULTURE
OF A TEACHER OF A HIGHER MILITARY
EDUCATIONAL INSTITUTION:
STRUCTURE AND CHARACTERISTICS**

The article analyzes various research approaches to the interpretation of the concept of "didactic culture", its content and structure by establishing a dialectical relationship between general culture and didactic culture; a short historical excursion. An author's approach to defining the didactic culture of a teacher of a higher military educational institution is proposed. The ambiguity of the term "culture" is pointed out, taking into account the fact that culture itself is an extremely complex, multifaceted phenomenon that reflects all aspects of human existence. It is proposed to consider the studied concept as a creative component that concerns all human activi-

ty. Such a component has the ability to change a person's life in a positive direction, to create free space for cultural activities.

Attention is focused on a broad understanding of the mission of culture in the life of a modern person as the mastery of acquired experience, the individualization of world perception and the use of values formed in society. According to the historical-philosophical approach, culture is interpreted as the level of formation of society in the course of historical events, by using the creative capabilities of the individual; the result of which is observed in all spheres of human activity, in particular in the sphere of interpersonal relations during the use and formation of completely new material and spiritual values.

The pedagogical potential of culture as an interconnected system of cultural and historical events representing patterns and norms, ways of transferring accumulated experience for successful personal development of the individual for the benefit of society is considered. In this context, the didactic culture of a teacher of a higher military educational institution is updated as a component of pedagogical culture and professional culture, which enables high-quality implementation of pedagogical activities in various organizational and pedagogical conditions.

Keywords: *didactic culture; content of education; culture; teacher; pedagogical activity; professional and pedagogical skills; creative potential.*